

datum: 7 februari 2013

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. J.P.A. Thijssen, advocaat te Rotterdam,

tegen:

[naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
(voormalig) lid van het Provinciaal Salesianen van Don Bosco.

Hetgeen hierna wordt weergegeven betreft telkens een zakelijke weergave.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 15 mei 2012. Op 1 augustus 2012 is bij de griffie een verweerschrift binnengekomen opgesteld door mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg namens aangeklaagde.

Tevens is bij de griffie op 1 augustus 2012 een inhoudelijke reactie binnengekomen van [naam], vicaris van de Salesianen van Don Bosco.

Op 3 januari 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht in het bijzijn van mevrouw [naam]. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Thijssen voornoemd.

Voorafgaand aan de zitting is besproken dat aangeklaagde en klager afzonderlijk door de Klachtencommissie zullen worden gehoord. Aangeklaagde is ter zitting gehoord na het gesprek met klager. Hij werd bijgestaan door zijn raadsman mr. Baetens voornoemd.

Na afloop van het verhoor van klager en voor aanvang van het verhoor van aangeklaagde heeft de Klachtencommissie geconstateerd dat het verhoor van klager niet in het bijzijn van mr. Baetens heeft plaatsgevonden. Deze omissie is met mr. Baetens besproken. Mr. Baetens is vervolgens in de gelegenheid gesteld de zittingsaantekeningen van de griffier door te nemen en deze te bespreken met aangeklaagde. Mr. Baetens heeft de voorzitter vervolgens medegedeeld naar aanleiding van hetgeen besproken is ter zitting geen verdere vragen te hebben aan klager. Mr. Baetens doet in deze specifieke omstandigheden afstand van een nader verhoor van klager.

2. De klacht

2.1 Klager is in 1962 vanuit [land] naar Nederland gekomen. Eerst heeft hij enige tijd gewoond bij een oom van hem maar vanaf eind 1962 of begin 1963 is klager terecht gekomen in het tehuis [naam] dat onder leiding stond van de Salesianen van Don Bosco. Het seksuele misbruik heeft plaats gevonden in de periode 1962-1964. Aangeklaagde werkte als kok in het internaat. Klager herinnert zich dat de wekelijkse douchesessies plaatsvonden op vrijdag. Aangeklaagde gluurde dan om een hoekje. Na het douchen moest klager zijn billen aan aangeklaagde laten zien of deze wel goed schoon waren. Aangeklaagde tilde hem hierbij vaak op, drukte klager stevig zich aan en bewoog hierbij zijn lichaam heen en weer. Klager herinnert zich dat hij zich hierbij onprettig voelde en zich ook schaamde wanneer dit in het bijzijn van andere kinderen plaatsvond. Ook was hij dan bang om uitgelachen te worden.

Ter zitting heeft klager nog het volgende aangevuld: Aangeklaagde heeft voorts 'de piemel van klager open gemaakt'. Ook heeft aangeklaagde klager afgedroogd met een handdoek. Klager heeft expliciet aangegeven dat hij niet weet of deze handelingen met een seksuele intentie zijn verricht. Wel weet klager dat hij deze handelingen als zeer onprettig heeft ervaren en zich ervoor schaamde.

Als bijlage bij zijn klacht heeft klager een aantal verklaringen bijgevoegd. [Naam] verklaart op 27 maart 2012, voor zover van belang voor deze klacht, dat hij tijdens het verblijf in het internaat na het weekeinde van klager en zijn broer gehoord heeft dat 'die viespeuken bij hun aan het friemelen waren geweest'. Ook heeft hij wel eens gezien dat klager door aangeklaagde gewassen werd, klager hilde dan omdat hij dat niet wilde.

[Naam] verklaart in een schriftelijke verklaring van 29 maart 2012 dat aangeklaagde in zijn ogen 'een flikker was'. Ook kwam het voor dat aangeklaagde over zijn handen streek in het voorbij gaan en achter hem aan liep 'om onze billen te pakken'.

[Naam] heeft in een schriftelijke verklaring van 13 maart 2012 verklaard dat meerdere jongens in het tehuis handtastelijkheden ondervonden van onder andere aangeklaagde. Het was een gewoonte om bij het van achteren passeren zijn middel/wijsvinger langs je achterste te strijken, dit ging gepaard met een kirrend lachje. Specifiek ten aanzien van de klacht van klager kan hij geen informatie geven.

Ook de broer van klager, [naam], heeft een schriftelijke verklaring ingebracht van 3 oktober 2011. Hij heeft verklaard dat hij zich een voorval kan herinneren dat klager opgetild werd door aangeklaagde toen hij klager in bad wilde doen, zijn broertje (klager) hilde en spartelde. Gelet op zijn eigen ervaringen vermoedde hij door de reactie van zijn broertje dat ook hij eerder seksuele ervaringen met aangeklaagde had. Hij is toen bij de wasbeurt gebleven zodat er niets zou gebeuren. Hij heeft dit meerdere malen gedaan maar dit lukte niet altijd.

2.2 Klager heeft ten tijde van het misbruik nooit over de gebeurtenissen durven spreken. Pas jaren later heeft hij hier met zijn broer en een vriend over gesproken. Toen heeft hij pas gehoord wat zijn broer die ook in het internaat verbleef, ook overkomen was bij aangeklaagde. Toen de media in 2009 voor het eerst berichtte over het seksuele misbruik in de R. K.- kerk, realiseerde klager zich wat hem is overkomen. Zijn leven is een chaos, hij heeft zijn schoolopleiding niet afgemaakt en is vaak van baan gewisseld. Ook ondervindt hij problemen met het opbouwen van een affectieve relatie. Klager kan niet aangeven welke rol het seksuele misbruik in zijn leven heeft gespeeld maar wel dat dit een aanzienlijke rol heeft gespeeld.

2.3 Voor klager is het belangrijk dat er vanuit de verantwoordelijken van de Katholieke Kerk erkenning komt voor hetgeen is voorgevallen. Daarnaast wenst klager een financiële genoegdoening.

3. Verweerschrift

Aangeklaagde ging op dertienjarige leeftijd naar het klein seminarie in [plaats] en deed het noviciaat in 1958-1959 te [plaats]. Daarna werd hij geplaatst in [tehuis] waar hij van eind augustus 1960 tot in 1966 als kok werkzaam was. Incidenteel was aangeklaagde in die periode betrokken bij de verzorging van de jongens. Hij had dus zeer regelmatig contact met de internaatjongens. Ook hielpen zij hem in de keuken. Aangeklaagde herinnert zich klager en zijn broer nog goed. Aangeklaagde heeft gedurende zijn leven geworsteld met zijn seksualiteit. Aangeklaagde erkent dat hij kinderen incidenteel begeleid heeft bij de wekelijkse douchebeurten. Aangeklaagde herinnert zich echter slechts eenmaal aanwezig te zijn geweest bij een douchebeurt van klager. Aangeklaagde acht het aannemelijk dat hij, gelet op de nog jonge leeftijd van de kinderen die circa tien jaar bedroeg, wel in het douchehokje gekeken heeft en vragen te hebben gesteld of alles schoon was. Aangeklaagde betwist dat hij dit met een seksuele intentie deed. Ook erkent aangeklaagde kinderen en ook klager wel eens opgetild te hebben maar hierbij heeft hij nooit een seksueel getinte beweging gemaakt en ook voor het overige had aangeklaagde hier geen seksuele bedoelingen mee. Aangeklaagde is er ten volle van overtuigd dat hij zich ten aanzien van klager zich nooit in seksuele zin heeft geuit of heeft gedragen.

Ter zitting van de Klachtencommissie heeft aangeklaagde zijn schriftelijke reactie bevestigd. Hij heeft verklaard klager eenmaal te hebben gedoucht en daarna heeft afgedroogd, ook heeft hij klager toen opgetild. Dit alles echter zonder enige seksuele intentie.

4. Reactie van de Salesianen van Don Bosco

Naar aanleiding van de binnengekomen klacht van klager bij Hulp en Recht op 16 juni 2011 heeft [naam] op 27 juni 2011 vernomen dat klager en zijn broer een klacht tegen aangeklaagde indienen. In een gesprek dat op 5 juli 2011 plaatsvindt heeft aangeklaagde aangegeven de beide broers te kennen maar dat hij zich niets herinnert van mogelijk seksueel misbruik. Uit het opgestarte archiefonderzoek is gebleken dat aangeklaagde binnen en buiten Salesiaans verband bijna veertig jaar werkzaam is geweest als kok. In de periode 1960-1966 was hij als zodanig werkzaam in [tehuis]. Naar aanleiding van de publicaties over het seksuele misbruik in de R. K.-kerk, kwam ook [aangeklaagde] (aangeklaagde) ter sprake. De gevallen waar het om ging zouden zich te [plaats] hebben afgespeeld in de jaren voor 1974. De aanstelling van aangeklaagde is vervolgens door het aartsbisdom te Utrecht bij brief van [datum] ingetrokken.

Uit het onderzoeksverslag betreffende de Salesianen van Don Bosco dat in opdracht van de commissie Deetman is gemaakt blijkt dat [naam], delegaat, het gedrag van aangeklaagde na zijn verwijdering uit het internaat in [plaats] in een eerdere brief 'onaangepast' noemde. In een gesprek met de commissie Deetman heeft hij dit verder omschreven als ongedisciplineerd optreden: hij trakteerde na bedtijd groepjes pupillen op zijn kamer en nam hen zelfs 's nachts mee buiten het internaat. Een pupil van het internaat "[naam]" te [plaats] heeft eveneens een verklaring afgelegd bij de commissie Deetman. Hij heeft verklaard dat aangeklaagde 'iedere dag' jonge bewoners aanrandde, hij "reed tegen ze op" in ruil voor snoep en lekkere etenswaar. Ook weet deze pupil zes namen te noemen van zes andere jongens die dit zou zijn overkomen. Deze handelingen gebeurden tamelijk openlijk, de staf deed hier echter niets mee. Wanneer het gedrag van aangeklaagde ter sprake kwam 'was de kok een homo'. Het onderzoeksverslag van de commissie Deetman verwijst naar verschillende vermeldingen in het archief die elk op zich niet voldoende specifiek zijn maar in hun samenhang toch iets laten vermoeden.

In het gesprek dat op 21 juni 2012 plaats vond verwoorde aangeklaagde dat hij heel zijn leven met zijn seksualiteit geworsteld heeft en dat hij daarbij wel eens grenzen overschreden heeft. Tijdens dit gesprek heeft aangeklaagde erkend de broer van klager misbruikt te hebben maar niet in de mate als in de klacht omschreven is. Tevens verklaart aangeklaagde klager nooit seksueel te hebben misbruikt.

5. De beoordeling

5.1 Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

5.2 De Klachtencommissie zal alvorens aan een inhoudelijke beoordeling toe te kunnen komen eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen vallen onder de definitie van seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure. Naar het oordeel van de Klachtencommissie moet die vraag ontkennend worden beantwoord. Immers, niet vast te stellen is dat aangeklaagde de door klager gestelde handelingen met een seksuele intentie heeft uitgevoerd. De handelingen zouden op zichzelf kunnen passen binnen de dagelijkse verzorging van de destijds circa elf jarige klager ondanks dat klager deze als zeer onprettig heeft ervaren. De klacht zal derhalve niet ontvangen kunnen worden. Aan een inhoudelijke beoordeling komt de Klachtencommissie dan ook niet toe.

De Klachtencommissie overweegt nog dat indien na dit advies nieuwe steunbewijzen jegens aangeklaagde bekend worden, om herziening kan worden verzocht.

6. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Salesianen van Don Bosco de klacht ongegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 7 februari 2013 door mr. B.F. de Poorter, voorzitter, drs. L. Erfmeyer en W.A.M.C. Mol, leden, bijgestaan door mr. S. Westerdijk, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 21.1. van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.